

תשורה

משמחת הנישואין

של

יוסף יצחק ונחמה
הארליג

יום ג', ב' כסלו, ה'י תהא שנת נפלאות דגולות
שנת הצ"ב לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

חזוניה

מאת הרב אברהם אבן עזרא

של

המכון לחקר התנ"ך

ירושלים

הוצאת המכון לחקר התנ"ך, ירושלים, תש"ל
מחיר 1.50 ל"א

תוכן הענינים

[א]

זכרון ימי קדם

[ב]

מכתב ניחומים

[ג]

בענין "אין המת משתכח מן הלב וכו"

[ד]

"כלל" במענות כ"ק אדמו"ר שליט"א

[ה]

"מכתב כללי-פרטי"

[ו]

עזיבת משרת רבנות; בי"ס לתורה ומלאכה

[ז]

נסיעה מאה"ק לחו"ל

[ח]

מענה ל"תמיהה" אודות "מבצע תפילין"

[ט]

"SELF-PITY" — מפיתויי היצה"ר הכי מוצלחים

תשורה משמחת נישואין

[א]

זכרון ימי קדם

החל משנת הישי"ת הירבה כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ני"ע לעורר את חסידי חב"ד בכל מקום המצאם לרשום את סיפורי החסידים של הדורות הקודמים, שהם ראו או שמעו (ראה אג"ק שלו ח"ה אגרת אירי, ובכ"מ). וכאשר ניצלו מרבית חסידי חב"ד מרוסיה, בקיץ תש"ו — חורף תש"ז, קיבלו אף הם הוראה דומה, לרשום את כל שבזכרונם.

על עבודה זו הופקד חתנו — יבלחט"א — כ"ק אדמו"ר שליט"א (שעמד — ע"פ הוראת חותנו — בראש מערכת "אוצר החסידים" ועוד), שהיה מרבה לכתוב בזה לחסידים שיצאו את רוסיה. אליו היו שולחים את רשימת הזכרונות והוא היה רגיל למסור אל כ"ק חותנו אדמו"ר מוהרי"צ ני"ע, בעל פה, את תוכן הסיפורים והזכרונות (ראה בכ"ז "מבוא" לאג"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' 9 ואילך).

גם בשנים הבאות זירז כ"ק אדמו"ר שליט"א הרבה מזקני החסידים לרשום ולהדפיס את זכרונותיהם מימי קדם. ואכן, בעקבות זאת הודפסו כו"כ ספרי רשימות וסיפורים מרבותנו נשיאנו. בין השאר: "שמועות וסיפורים" להרה"ח ר' רפאל נחמן הכהן ע"ה (אליו כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א: "כדאי וכדאי", שידפיס את ספריו (נדפס בספרו שם ב"כעין הקדמה" ע' ב)); "ליובאוויטש וחיילי" להני"ל (אודותו כתב: "כל תאור וסיפור אמיתי דליובאוויטש מובן שטוב הוא וצורך השעה" (נדפס בספרו שם ע' 7)); "לקוטי סיפורים" להרה"ח ר' חיים מרדכי פרלוב ע"ה (ראה בהקדמת הספר); "לשמע און" להרה"ח ר' שניאור זלמן הלוי דוכמאן ע"ה (ראה שם (הוצאת תש"ט) ע' יד ואילך, ציטוטים מאגרות רבות אליו בענין זה. — צילומי כתיב"ק עדי"ז — ראה שם ע' רחצ ואילך). ועוד.

לפנינו צילום מאגרת בגוכתי"ק, מיום ט"ו תמוז היתש"ט, שנכתבה אל אחד מזקני החסידים, אשר בסופה מעורר אותו כ"ק אדמו"ר שליט"א לרשום "מתולדות ימי חיי אביו וכיו"ב", ואף מוסיף שעבודה זו נכללה במסגרת העבודה הכללית של מערכת "אוצר החסידים".

...הטעם בזה הוא משום חנוך. ובחנוך משותפים האב, שהוא מחויב לחנוך, והקטן שהוא המתחנך. אבל אין זה ענין להתיר עי"ז לזר שאין חנוכו עליו להוציא ש"ש. ולכן אין לחלק בור בין זמן שהקטן מתחנך או לא. וכיון שהותר הותר גם לאב. כן אפ"ל ודוחק קצת.

ט) אם נותנים לקטן להחזיק ס"ת אחר הגבה וכיו"ב?

כן ראיתי נוהגים, באין מוחה ומפריע.

נדפסה (בשינויים) באג"ק ח"ג אגרת תקג (ע' קלד ואילך) מהעתקה, וחלק הבא לקמן (שם ע' קלח"ט) הוגהה ע"פ גוכתי"ק (שינויים עיקריים צוינו לקמן בהערות). הסעם: התחלת הדברים — ראה שם ע' קלו. והוא מענה לשאלה: "כשמלמדים לתלמידים בני חיובי הברכות וכיו"ב — אם מותר לבטא האזכרות בעת הלימוד, גם שלא בעת החיוב".

תשורה משמחת נישואין

(י) אם יש חילוק באמירת יגמה"ר ביחיד בין תפלת שחרית, מנחה, או סליחות?

לא ראיתי ולא שמעתי מעודי שום חילוק. ונפסק הדין סתם בשו"ע או"ח סתקס"ה ס"ה. וסי' תהלת השם השלם הוא פוטוגרפיא מסידור שקדמו, ולא הספיק הזמן להגיהו כדבעי.

(יא) אמירת ח"ק שאחר קרה"ת במנחת שבת, מתי יתחילו?

עיין בשער הכולל פכ"ט. אבל מנהגנו ע"פ הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א להתחיל לאמר ח"ק קרוב לסוף הגלילה. ולמהר בהגלילה ואמירת יהללו והכניסה לארון, ולהארך באמירת הח"ק, באופן שיסיימו הח"ק אחר הכניסה. ועכ"פ להסמיכו להתפלה ככל האפשרי.

(יב) נתקבלה זה עתה הפוטו ששלח בשביל ס' התמונות להיות לזכרון בהיכל כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א

ולהעיר ממש"כ אדה"ז באגה"ק סכ"א בענין הזריות. ולדייק בל' "בזריות" — (וישכם אברהם) — נפלאה" — (י"ל דמרמז ע"ז מה שבצמצו חבש חמורו) — להראות — (גם לאחרים למען יראו וילמדו. וראה במאמר י"ב תמוז דעבודת הבע"ת הוא עם אחרים. וי"ל דאברהם בענין העקדה, הוא עבודה היפך מהותו. עתה ידעתי כי ירא גו'. דזהו החילוק דבע"ת וצד"ג) — שמחתו וחפצו — (פני' הרצון תענוג. וראה בסוף המשך חה"פ תש"ט בענין שמחה ועונג)

(יג) בטח ידוע לו מרצון כ"ק מו"ח אד"ש לקבץ ולרשום סיפורי זקני החסידים ותולדות ימי חייהם, ומהראוי שירשום מתולדות ימי חיי אביו וכיו"ב ולשלוח למערכת אוצר החסידים לאוסף הזכרונות וכן לעורר את המושפעים מאתו עד"ז.

בפ"ש החבורה תי'

(חתמת)

בטח יאשר קבלת מכתב זה.

אמירת חז"ק: ראה ס' המנהגים-חב"ד ע' 34.

קרוב: באג"ק שם: קודם וקרוב.

והכניסה... הח"ק: באג"ק שם: תיבות אלו אינן.

ס' התמונות: ראה נספח לאג"ק אגרת תצט (ע' קל ואילך).

ולרשום... אוצר החסידים: ראה אג"ק ח"ג אגרת תקטז (ע' קצא).

תשורה משמחת נישואין

[3]

מכתב נישואים

ביום הש"ק, ו' תשרי, בעלות המנחה, היתשכ"ה, נסתלקה הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן, אמו של — יבלחטי"א — כ"ק אדמו"ר שליטי"א (ראה הפרטים "כפר-חב"ד" גליון 542 (ערב ר"ה היתשני"ג)). בעקבות הסתלקות "אם המלכות", הגיעו המונים להביע תנחומין לכ"ק אדמו"ר שליטי"א (מקצת מהר"ד אז נדפסו בסי' "בצל החכמה" ע' 18 ואילך), ורבים אחרים שיגרו את דברי הנחומים במכתבים. לפנינו צילום מ"מכתב כללי-פרטי", מ"ערב חג הסוכות [בעלות המנחה], היתשכ"ה, שהוכן והוגה בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר שליטי"א, בכדי לשלחו (לאחר שיועתק ע"י המזכיר במכונת כתיבה) כמענה לכל אלו ששלחו את נחומיהם בכתב.

המכתב הזה (תוכנו) תורגם גם לאנגלית — אף הוא בתאריך ערב סוכות תשכ"ה — ונשלח לכל אלה שהביעו את נחומיהם באנגלית (צילום המכתב באנגלית — נדפס בקונטרס "צדי"ק למלך" חוברת ו' ע' 15).

ב"ה, ערב חג הס[ו]כות, [בעלות המנחה], ה'תשכ"ה

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

ת"ח בעד דברי הנחומים ששלח[ו] לי כ' שי'.

ויהי רצון אשר בקרוב בימינו נזכה, בתוך כלל ישראל, לראות בנחמת

ציון וירושלים

ולקיום היעוד בלע גו' ומחה ה"א דמעה מעל כל פנים גו'

והקיצו ורננו שוכני עפר שיחיים ה' בטל של אור גדול של מעלה.

בברכה לבשורות טובות

ולחג שמח

[בעלות המנחה: ראה ברכות ו, ב, ונת' באור התורה לחוצ"צ וישלח (רלד), (ב וש"נ).]

בלע גו' . . פנים גו': ישעי' כה, ח. סוף מו"ק.

הקיצו ורננו: ישעי' כו, יט.

בטל של אור: זח"א קיח, סע"א. וראה ג"כ חגיגה יב, סע"ב. כתובות קיא, ב. תניא ספ"ו.

נדפסה (בשינויים קלים) בלקו"ש ח"י ע' 212, וכאן נדפסה עם הגהות בגוכתי"ק (בהגהה הראשונה). [ההוספות בחצאי-ריבוע, הן, כנראה, של כ"ק אדמו"ר שליטי"א בעת ההגהה האחרונה — כפי שנדפסה בלקו"ש שם].

תשורה משמחת נישואין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

HYacinth 3-9250

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ערב חג הסוכות, תשכ"ה
ברוקלין, נ. י.

קטור
ישראל

שלום וברכה:

תייח בעד דברי הנחומים ששלח לי
~~כא~~ שיי, ימי אבלי לאע.

ויהי רצון שבעגלא דיבד נזכה, כולל
לראות בנחמת ציון וירושלים ולקיום היעוד
בלע גוי ומחה הא דמעה מעל כל ענים
הקיצו ורננו שוכני עפר על אודות
של תורה, תורת הים, שנת ה' אלקים
הים לזהות כו את החיים.

אשר
קצור
ק"א

בברכה לבשורות טובות
ולחג שמח

טייטש
הענינים אמר
אשר אור צפון
אע"פ.

לך אור ושמחה
סעיה ולחה אע"פ
יק, סעיה, פתוחות
די ימיה סעיה.

הענין וכוונתו
יש, סעיה.

לענין
יש, סעיה.
סוף.

הענין וכוונתו
יש, סעיה.
סוף.

תשורה משמחת נישואין

[ג]

בענין "אין המת משתכח מן הלב וכו'"

האגרת שלפנינו, המתפרסמת בזה לראשונה מגוכתי"ק, נכתבה אל הרה"ג ר' הלל מדליה ע"ה.

אביו, הרה"ג הרשי"ל ע"ה — אבי"ד קאראלעוויץ, וויטעבסק ומוסקבה — עמד לימין כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ני"ע בעבודתו הקי' בעניני הציבור, והשתתף באסיפות הכלל שנקראו על ידו. בשנת ה'תרס"ח ט פעל אדמו"ר מוהרש"ב ני"ע רבות לטובתו שיתקבל לרבה של וויטעבסק, ולאחר צאת כ"ק בנו אדמו"ר מוהרי"צ ני"ע מרוסיה, השתדל לקבל עבורו היתר יציאה. סקירה אודותו נדפסה — ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ראה אג"ק ח"ח ע' פה) — ב"ספר וויטבסק" (ת"א תשי"ז) ע' 193.

גם בנו, מוה"ר הלל ע"ה, עמד בקשר מכתבים רצוף עם — יבלחט"א — כ"ק אדמו"ר שליט"א (חלקם נדפסו בסדרת ה"אגרות-קודש"). במכתבים אלה, היה שואל את חוות דעתו הקי' בעניני הפרטיים כמו גם בעסקנותו הציבורית — כאשר שימש כאבי"ד ליעדז והגליל (אנגליה), ואח"כ כשנקרא לכהן פאר בקהילה היהודית הגדולה "שומרי הדת" באנטוורפן (בלגיה) — בה כיהן (ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א — ראה להלן אגרת ו) עד יומו האחרון (נפ' בשנת ה'תשל"ז). — מצבת זכרון לאב ובנו גם יחד הוקמה ב"ספר זכרון שיל"ה", שיצא לאור ע"י "מכון ירושלים" (אה"ק, תשמ"ג).

האגרת שלפנינו נכתבה בחודש מרחשון ה'תשכ"ה, בהיותו עדיין אבי"ד ליעדז והגליל, במענה למכתבו מאור לכ"ו תשרי — בו מביע ניחומים על הסתלקותה של הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן, אמו של — יבלחט"א — כ"ק אדמו"ר שליט"א.

במכתבו, כותב אל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בצער רב קראתי את הידיעה המעציבה שכי' אמו הרבנית הצדקת ז"ל נתבקשה אל על. והריני ממחר להביע בזה לרומעכ"ק שליט"א את השתתפותי בצערו-צערי, ולהגיש לו רגשי תנחומים באבלו על אבדתו הגדולה. בעבודתו הקי' בנשיאות ישראל, בעמדו על משמר תוה"ק וכל קדשי' ובהנהגת עם ד' לתורה ועבודה ימצא [ו]חס. עמו בצערו — ועמו בנחמה".

לאות תבה יתירה ארשום: במוע"ק (ת, א) שנינו: "לא יעורר אדם וכו' קודם הרגל לי יום", וגרסין עלה: "מ"ש לי יום: — אר"כ אר"י א"ר מעשה וכו'; ושמואל אמר לפי שאין המת משתכח מן הלב לי יום וכו' וא"ב דקעביד בחנס", עכ"ל. ולכאוי צ"ע מדוע לא חייש רב דקא אתי למיספדי ברגל אפי' בדקא עביד בחנס? ועוד קושית התוס'.

ואמר אבא מארי זצ"ל דרב לשיטתי' אזיל בברכות (נח, ב): "אין המת משתכח מן הלב אלא לאחר י"ב חדש וכו'". א"כ אין נ"מ אם לרגל זו או אחרת, ולכן בדקעביד בחנס מותר, ואינו אסור רק משום טעמא דמעשה האמור במוע"ק.

תשורה משמחת נישואין

...[בברכה לכשורות טובות] (ובקשר ליום ההולדת) ולשנת הצלחה

בגור

נב. להערתו במרו"ל דאין המת משתכח מן הלב: א) ל' יום (מו"ק ח, א). ב) י"ב חודש (ברכות נח, ב),

הענין עצמו מוכיח דבמו"ק המדובר בשכחת הצער ובברכות — בשכחת האיש.

[ועפ"ז יש להסביר: א) דרוקא בזה צ"ל גזירה שישתכח (רש"י וישב לו, לה). ב) השינוי במרו"ל הנ"ל, דבברכות הל' אלא — שחזור מדלעיל — מטבעיות הענין].

אלא שמעולם תמהתי על שאין מחלקים בהנ"ל בנוגע לאו"א דחיוב האבלות (צער)

— ואי"ז שידך ל"להצמער" (רש"י סוכה כה, א ד"ה מרדא) שאינו חייב בו. —

הוא יב"ח. ומסיימים בטוב.

מגוכתי"ק בשולי מכתב הנמען מאור לכ"ו תשרי ה'תשכ"ה (עבור המזכיר שיעתיק — במכונת כתיבה — בשולי מכתב כללי פרטי (מערב חג הסוכות ה'תשכ"ה, דלעיל אגרת שלפנ"ז). ועל הגליון — הוראות למזכיר: 1) "למחוק: ולחג שמח" — היינו, תיבות אלו שנכתבו בסיום המכתב כללי-פרטי (הנ"ל); 2) "להוסיף בשוליים: אישור פ"נ"; 3) "נוסח טיטול" — היינו, לכתוב את התואר בנוסח הרגיל באגרות-קודש אליו ("הרה"ג ור"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה הלל שי"י"); 4) הקיף תיבת "ליעדז" — היינו, לציין בראש המכתב, שהיא מופנית ל"מעדאליע — ליעדז". והיא אל הרה"ג ר' הלל בהרשי"ל מעדאליע, אב"ד "שומרי הדת" באנטוורפן, בלגיה. אגרות נוספות אליו — אגרות קודש ח"כ אגרת ז'תריב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרת ו.

להערתו: נעתק לעיל בפתיחה.

לא יעורר: אדם על מתו ולא יספידנו קודם לרגל וכו'. וברש"י: כלומר, שלא ישכור ספדן לחזור על קרוביו לומר בכו עמי על מרי נפש וכו'.
מעשה: באדם אחד שכינס מעות לעלות לרגל ובא ספדן ועמד על פתח ביתו ונטלתן אשתו ונתנן לו ונמנע ולא עלה. באותה שעה אמרו לא יעורר כו' קודם לרגל שלשים יום.

שאין... ל' יום: ברש"י: כלומר, כיון דמת אין משתכח מן הלב ל' יום, אם מספידו פחות מל' יום לפני הרגל אתי למיספד ברגל, דעדיין לא שכחו.
וא"ב: ואיכא בינייהו.

וא"ב... בחנם: ברש"י: מ"ד משום מעות שזימן לרגל — כיון שספדן עביד בחנם שפיר דמי, ומ"ד לפי שאין המת משתכח מן הלב ל' יום — בחנם נמי אסור.
ובברכות... האיש: ראה סוגית הש"ס שם.

בזה: בשכחת האיש.

לאו"א: לאב ואם.

תורה משמחת נישואין

[Large circular stamp with Hebrew text and signatures]

By the Grace of G-d
29th of Tishrei, 5725
Brooklyn, N. Y.

Mr. Moshe

Ont., Canada

Greeting and Blessings:

Your letter with the enclosures
reached me with considerable delay. The
enclosures are returned herewith.

As requested, I will remember in
prayer the persons you mention in your
letter.

As we are coming from the Simchas
Torah, the culmination of all the Yomim
Tovim of Tishrei, may G-d grant that the
inspiration and joy of the Torah and
Mitzvoth will be with you throughout the
year, and will be expressed in your daily
life, as well as in your good influence
over your environment.

With blessing

By

[Signature]

"כלל" במענות כ"ק אדמו"ר שליט"א

כל פרט ופרט במנהגיו הקי של כ"ק אדמו"ר שליט"א הוא, כידוע, בסדר ובדיוק מיוחד במינו. כל ענין וענין — בהתאם ל"כללי" שלו. וכך, בנוגע לכללות נושא התשובות והמענות של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שגם בו כל פרט מדוייק להפליא — ולדוגמא, מתי הוא חותם בחתי"ק ומתי חותם המזכיר "בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א", וכדומה. — ראה "מפתח ענינים" לאג"ק כרכים א-כ ערך "מכתבים" (אג"ק ח"כ ע' תכו), וש"נ. [סקירה בנושא "מכתב מהרבי. כיצד?" — נדפסה ב"תשורה" (מלבורן, אוסטרליה — כ"ח סיון ה'תנשי"א) ע' 6 ואילך].

במענה שלפנינו, שנכתב בגוכתי"ק כחוספה (ובלשונו הקי: "להוסיף") על טופס מכתב כללי-פרטי באנגלית מיום כ"ט תשרי ה'תשכ"ה (עבור המזכיר שיעתיק גם חוספה זו — באנגלית — במכונת כתיבה) — מגלה כ"ק אדמו"ר שליט"א "כללי" חדש בענין תשובותיו.

בנוגע להילדה חי' תי' שכותב אודותה — כנראה נולדה שלא בשמירת דיני טהמ"ש"פ ומצבה מהתוצאות. וכיון שתשובה מועלת גם להעבר עכ"פ במקצת — על ההורים מכאן ולהבא...

בנוגע למר יצחק שי' — בדיקת תפלין וקודם הנחתם פרוטות אחדות לצדקה. אח"כ ישאל רופא ויעשה כהוראתו.

בכלל — אין נהוג כלל לענות בנוגע לאחרים, באם אינם שואלים בעצמם — ונענה בתור יוצא מן הכלל.

טהמ"ש"פ: טהרת המשפחה.

מכאן ולהבא... ג' ג' קורות אלו הן, כנראה, הוראה למזכיר להשלים את הסגנון כאן ע"פ לשונו הרגיל של כ"ק אדמו"ר שליט"א בכגון-דא במכתבים נוספים. ובענינו — ראה אג"ק ח"ט אגרת ב'תשיט (ע' קה):

"פון איצטער אן און ווייטער זאלען די דינים פון טהרת המשפחה אפגעהיט ווערען לויט דער פאדערונג פון תורתנו הקי. . . אין א געוויסער מאס צו פאריכטען דאס וואס עס איז געווען ניט ווי עס באדארף צו זיין, זאלט איר אמווייניגסטען אמאל אין וואך געבען עטליכע פרוטות וועלכע זאלען פארנוצט ווערען אויף צו אויפהאלטען א מקוה. . . און אויך צו איינווירקען אויף אנדערע פרויען אז זיי זאלן אפהיטען דעם הייליגען געבאט פון הקדוש ברוך הוא, פון אפהיטען טהרת המשפחה, וועלכעס בריינגט געזונט און הצלחה".

זה יום להמון אפר ואני יוצאת קיב לאה
התשעה

~~היום~~ (אפר וזאת) היום

אמר. אים
ויהי אשר דיאם אלו היום
המאמר... אים ההיולא אל
אום אפולק, וקית... דרפיו אשר
הוכו ודאומתו, אפס היהדות
האסורית והקיצה דעה אפר
האעיונות מוצה - היפה יי
... דרפת ה'... רואי
עפי יוצתו ה' אפס דעולה
האמית והטויה עי צמי צפון וקני
יוצתים קיב קום
קדמה

אם ענין המצות
אשר עליו
צדק הצדק

המון: אפס סמיס היא אפר וזאת:
אפר וזאת אפר וזאת אפר וזאת אפר
סמיס סמיס דרפיו וקיצה אפר וזאת אפר
אפר וזאת אפר וזאת אפר וזאת אפר
זאת אפר וזאת אפר וזאת אפר וזאת אפר

תשורה משמחת נישואין

[ס]

"מכתב כללי-פרטי"

שיטת ה"מכתב כללי-פרטי" של כ"ק אדמו"ר שליט"א, החל עוד קודם הנשיאות — לאיושיט — באמצע שנת ה'תשי"ט, כאשר התרבה מספר האנשים שכ"ק אדמו"ר שליט"א כתב אליהם (ראה "מבוא" לאג"ק ח"ג ע' 5). בהתאם לשיטה זו, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א אגרת אחת בתוכו הקשור לפרשת השבוע או ליומי דגרא וכיו"ב. המכתב שוכפל במספר עותקים, וכל אימת שכ"ק אדמו"ר שליט"א רצה לכתוב מענה או אגרת (קצרה), כתב אותה בשולי ה"מכתב כללי-פרטי", כשבתחילתו מוסיף את שם הנמען.

אולם, בתקופה זו, שנת ה'תשכ"ה, כבר התרבה מספר האנשים בכמות כזו עד שכ"ק אדמו"ר שליט"א מיעט ביותר בכתיבת מכתבים פרטיים; ורוב-רובן של אגרותיו נכתבו איפוא בשיטת ה"מכתב כללי-פרטי", ולפעמים — עם הוספות פרטיות בשולי האגרת (לדוגמא: ההערה במרז"ל "אין המת וכ"ו" — לעיל אגרת ג).

לפנינו "מכתב כללי-פרטי" בגוה"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א, מ"יום ראשון לפ' ובני"י יוצאים ביד רמה, ה'תשכ"ה" — שנשלח כאישור למכתבים שנתקבלו בסמיכות ליום ההילולא יו"ד שבת.

על גליון האגרת רשם כ"ק אדמו"ר שליט"א: "נ"מה שבין הנקודות להעתיק מהנוסח דר"ח חדש" — והוא הוראה למזכיר להשלים את הלשון באגרת הנוכחית ע"פ הנוסח שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א באגרת ראש חודש שבת ה'תשכ"ה (נדפס בלקו"ש ח"ו ע' 266 ואילך). לפנינו — נעתק בפנים — מטופס מודפס של המכתב "כללי-פרטי" (ונדפס (בשינויים קלים) בסה"מ באתי לגני ח"א ע' שנד).

ב"ה יום ראשון לפ' ובני"י יוצאים ביד רמה, ה'תשכ"ה

ברוקלין, נ"ו.

הו"ח . .

מאשר [הנני קבלת מכתבו] מיום

ויה"ר אשר בימים אלו הסמוכים (מלפניו ומלאחריו) ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר. וביתר [עז ביום ההילולא עצמו] — הוא יום העשירי בעשתי עשר חדש — יתעורר כאו"א להחלטות טובות — שתבואנה אח"כ בפועל טוב, במעשה טוב שהוא העיקר — ללכת] בדרכיו אשר

ראשון: ראה פסחים ה, א. מלפניו ומלאחריו: להעיר ממכילתא יתרו כ, ח. שו"ע אדה"ז או"ח סרס"א ס"ד. בדרכיו . . ועד: ראה אגה"ק סי' זך.

תשורה משמחת נישואין

הורנו ובאורחותיו, לחזק היהדות המסורתית ולהפיצה ועד להפצת המענינות חוצה — הליכת [קבע ותמידית, באופן של נצח סלה ועד שאין לו הפסק עולמית,

וימשיך זה ויוסיף בכל הענינים להם "מסוגל הוא היום הזה" וכלשון רבנו נשיאנו בעל ההילולא:

להתקשר בעץ החיים, לקבל [אתם נשיכם בניכם ובנותיכם, ברכת ה' [בשפעת חיים ופרנסה טובה ונחת מיו"ח וברוכים תהיו בבני חיי ומזוני] ריחי,

עדי יוציאנו ה' למרחב בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו ובנ"י יוצאים ביד רמה.

בברכה

נצח . . עולמית: עירובין נד, א. וכלשון רבנו: קונטרס ג. קונטרס לו.

תשורה משמחת נישואין

[1]

עזיבת משרת רבנות; בי"ם לתורה ומלאכה

האגרת שלפנינו, המתפרסמת בזה לראשונה, נכתבה אל הרה"ג ר' הלל מדליה ע"ה.

התשובה באה כמענה לשני מכתביו מתחילת שנת ה'תשכ"ז. המכתב הראשון לא הגיע לידינו; אך מתוך הנאמר במענה, וגם במכתבו השני: "עוד טרם נתייבש המכתב בענין הפרטי שכתבתי וכו' ואני שוב כותב וכו'" — נראה שה"ענין הפרטי" שמוזכר, הוא ענין המשך כהונתו בתור "הרב הראשי ואב"ד הקהילה היהודית ["שומרי הדת"] אנטווערפן" (נוסח הכותרת בנייר-המכתבים שלו).

על כס הרבנות באנטוורפן, הוא עלה בשנת ה'תשכ"ו — לאחר שעזב את ליעדז (כני"ל). ובמכתבו הנוכחי העלה מחשבה, מסיבות שונות, לעזוב את משרת הרבנות שם ולעבור (גם) לתחום המסחר.

ואילו במכתבו השני, שתאריך כתיבתו הוא "א' ח"ש, תשכ"ז", מתייחס ל"ענין כללי", כלשונו, בדבר יסוד ישיבה חב"דית באנטוורפן. במכתבו, הוא מציין שהרה"ח ר' סעדיי ליבעראו ע"ה (שהגיע לשם בקיץ ה'תשכ"ה — בשליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א) מעוררו תמיד אודות יסוד ישיבה כזו, אך הוא שולל זאת מכמה סיבות (ראה להלן מכתבו הנעתק בהערה "יסוד ישיבה"). במקום זה הוא מציע לייסד שם "ישיבת תורה ומלאכה", בה ילמדו התלמידים חצי יום תורה וחצי יום מלאכת ביקוע יהלומים — שהיתה המקצוע הרגיל בידי הצעירים שם.

ובתשובתו הק', משיב כ"ק אדמו"ר שליט"א, כי: (א) עליו להמשיך (רק) במשרת הרבנות שם; (ב) אין מקום לייסד "ישיבת תורה ומלאכה" במקום שאין שם גם ישיבת חב"ד; (ג) מטעמי מחלוקת וכו' — אין כדאי לייסד שם גם ישיבת חב"ד רגילה.

...ובמענה לתכנס: א) בענין הפרטי — לצאת משמח הרבנות — ח"ו וח"ו לחשוב ער"ז. ועל הראשונים שעזבו (בתקופתנו) אנו (כי מרשה אני לעצמי לכולל גם הוא באלה) מצטערים וכו'.

מגוכתי"ק בשולי מכתב השואל מיום א' ח"ש תשכ"ז (עבור המזכיר שיעתיק במכונת כתיבה). והיא אל הרה"ג ר' הלל בהרשי"ל מעדאליע, אב"ד "שומרי הדת" באנטוורפן, בלגיה. אגרות נוספות אליו — ראה לעיל אגרת ג, ובהנסמן בהערות שם. ובמענה לתכנס: של שני מכתביו.

תשורה משמחת נישואין

באם באופן דהא והא איתנהו בי' — יש להביא בחשבון מלכתחילה ענין מסחרי כיו"ב שכותבו — אין לו קצבה בזמן ובהשתעבודות המחשבה יש לו כח מושך מיוחד (דחידושא חביבי לאדם) כו'. וצ"ל השערה בעצמו היוכל להגביל עצמו בכ"ז כפי הדרוש.

כן צ"ע אופי הרושם על הבעה"ב ותקפו בהודע הענין (דא"א בלאה"כ, ואינו אלא מחוסר זמן (קצר לפי ערך) עד שיתפרסם).

ב) בי"ם (לתורה ו) למלאכה — (ממעמים מובנים) אנשי חב"ד עסקו בזה רק כתוספת וכמפל לשיבת חב"ד, היינו במקום שישנה ישיבה, ולאחרי משך זמן — נראה לכל (אפילו למבקר וחושד) אשר תלמיד פ' ופ' אין ביכולתם להמשיך עוד בישיבה, אזי חובת הנהלת המוסד בו נמצאים לומדים להצילם מציאה לחוץ ע"י בי"ם שמקצת היום לומדים בו למלאכה וכיו"ב.

ג) יסוד ישיבה — הרי אף שאמרו"ל על כגון דא יגדיל תורה ויאדיר — בנדוד"ד ה"ז ענין של מחלוקת וכו' וכו' — ובמילא (ככתבו) אין זה כדאי וענין.

דהא והא: משרת הרבנות וגם מסחר, כדלקמן.

בי"ם (לתורה ו) למלאכה: במכתב השואל: "אני מציע דבר חידוש: [לייסד באנטוורפן] ישיבת תורה ומלאכה. והיות שכאן רובא דרובא הצעירים בני י"ז-י"ח לומדים את מלאכת הביקוע של יהלומים, שלוקח שנה בערך להשתלם ולהתמחא במקצוע על צד היותר טוב . . ע"כ אני מציע שבישיבה תורה ומלאכה ילמדו שנתים-שלוש שנים, חצי יום לימוד תורה ומחציתו השני' ללמוד המקצוע . . [ולזה נקבל אהדה ואזן קשבת . . כי יראו ויוכחו שעושים כאן בעלי מקצוע ולמדן י"ש...".

יסוד ישיבה: במכתב השואל: "הרב ר' סעדי' נ"י [ליבעראוון] תמיד מדבר אתי דבר יסוד ישיבה [באנטוורפן]. ותמיד אמרתי לו, הן ישיבה אחת מכל היום כבר קיימת כאן סמוכה לעירנו . . ישנה ישיבה בשביל אלה שלומדים בביה"ס העירוני — וע"כ אפשר אין כאן מקום לישיבה נוספת, וכך בודאי יחשבו הבע"ב מכאן".

נשיעה וזמרת - אין לך פתח פתח

וזכרתי בנפשך אתה בלתי זכרתי
ואם רבתי רבתי

הבנות האלה - מעלה

בשם ה' אלהי ישראל - אלה פתח פתח

בשם ה' אלהי ישראל - אלה פתח פתח

ואתם יחד וזהו פתח פתח

בשם ה' אלהי ישראל - אלה פתח פתח

תשורה משמחת נישואין

[1]

נסיעה מאה"ק לחו"ל

פעמים רבות התייחס כ"ק אדמו"ר שליט"א בשלילת נסיעה מאה"ק לחו"ל. אולם לא ראי זה כראי זה, וכל אחד מהשואלים בא בסיבתו הפרטית — זה בכדי ללמוד תורה וזה כדי להשתטח על קברי צדיקים, וכיוצא באלו (ראה הנסמן ב"מפתח מקומות" באג"ק ח"כ ערך "ארץ הקודש"; ארץ ישראל" (ע' תרכח ואילך)).

לפנינו מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בגוכתי"ק על גליון מכתב השואל — הרב ש.ש. שי, ירות"ו — בתאריך: "עש"ק לסי' קדושים תהיו, ה'תשכ"ז".

במכתבו, כותב השואל: "היות ובתי . . . תחיי תגיע למצוות בעז"ה בעש"ק ח' סיון הבעל"ט, אבקש בזה הסכמת כקא"ש [כ"ק אדמו"ר שליט"א] בנוגע לנסיעה עתה לכקא"ש. כי לפני שלוש שנים בעת שהי' לה לייע ולייע המיחוש בגרון (ואז הודענו ע"ז לכקא"ש וגם קבלנו מכקא"ש ברכת קדשו להצלחה ולרפואה בנוגע להטיפול וברכת מרבין בשמחה) . . . וגם הי' אז סברא אצל המשפחה על נסיעה לרופאים לחו"ל באשר היו נבהלים וכו' ותליית על העבר שהכל ב"ה בסדר . . . ובהיות וכמדומה שהי' אז אצלי במחשבה וכמדומה גם בדיבור בליני כאשר יעזור השיית ניסע אתה לכקא"ש לרגל הגיעה למצוות . . . חפצי ובקשתי לבוא עם בתנו תחיי לכ"ק אד"ש . . . ואחכה להסכמה וברכה...".

במענה על כך, השיב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נסיעה מאה"ק לחו"ל — אינו ענין פשוט כלל ובפרט בנוגע לנערה בגיל זה.

ולמה להכנס לכ"ז?

[נוסף על ההוצאות בממון — שאפילו כשכל הסכום ישנו במזומן — לכמה דברים שאין ספק שנחוצים הם, יש לנצלו. וק"ל].

ואזכירם עה"צ והרי כוונתו רצוי".

נסיעה . . . כלל: ראה גם אג"ק ח"כ אגרת ז'תרנז (ע' רמא), ובכ"מ.
בגיל זה: גיל בת מצוה.

תשורה משמחת נישואין

חלק א' - הבעדן
 הבעדן חייב להחזיק את האשה במערה חוקית ולשמרה כדורסורג. כל מי שזכר את אשתו חייב להחזיקה במערה חוקית ולשמרה כדורסורג. כל מי שזכר את אשתו חייב להחזיקה במערה חוקית ולשמרה כדורסורג.
חלק ב' - החופה
 החופה היא אשה ששמה בעלה חוקי והיא חייבת להחזיק במערה חוקית ולשמרה כדורסורג. כל מי שזכר את אשתו חייב להחזיקה במערה חוקית ולשמרה כדורסורג.

תורה נאמר שבתעורר הבעדן
 תבא/ תביא טעם אחר. הרי מעורב בטעם
 התבטלות (הוא) מביטות תמיד.
 אז טעם זה אמור ליטע עם הבעדן.

כחבר זה שנה
 ונחם אחר-כך נחמה בן / ונחמה
 אגב הבעדן בלאו קודם חייב להחזיק במערה חוקית ולשמרה כדורסורג.

תשורה משמחת נישואין

[מ]

מענה ל"תמיהה" אודות "מבצע תפילין"

בתחילת הקיץ היתשכ"ז, בערב "מלחמת ששת הימים", פתח כ"ק אדמו"ר שליט"א בתעמולה אודות "מבצע תפילין" (ראה "שלשלת היחס" בלוח "היום יום"). ובעוד המבצע הולך ומתפשט, ואלפים ורבבות מאחביי התחילו להניח תפילין [ראה ר"ד בעת סעודת יום ב' דחגה"ש היתשכ"ז ("המלך במסיבו" ח"א ע' קעז), שא' העיר: "אומרים שמאה אלף יהודים הניחו תפילין"] – הגיעו אל כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה שאלות ו"טענות" בנוגע להתעוררות של המבצע הנוכחי. "ובהיות אשר טענות אלו יכולים לפעול ח"ו חלישות באלו העוסקים בזה" – אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א באחת משיחותיו הק' – "לכן אף שאין דרכי להכנס בויכוחים, הנני בזה להשיב על השאלות" (ראה לקו"ש ח"ו ע' 271 ואילך).

אחת השאלות שהגיעו לידי כ"ק אדמו"ר שליט"א, היתה שאלתו של הרב ש.ש. בענין ניצול מצות תפילין בתור סגולה לשמירת החיילים וכי – שלפנינו. וכך כותב השואל במכתבו:

בס"ד. ד' סיון מ"ח למטמונים [היתשכ"ז].

כ' כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א.

אחדשת"ר בכל הכבוד.

תמוהה השמועה שכתרי"ה מציע להנחת תפילין בתור שמירה. הרי מפורש ברמב"ם התמרמרות נגד אלו העושין ממזוזה קמיע.

אני כותב לכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"פ הצעת ידידי ר' מ.ג. נ"י.

בברכת חג שמח ונזכה לראות בנחמת ציון וירושלים.

לראשונה, כ"ק אדמו"ר שליט"א התייחס (ככל הנראה) למכתב זה, בעת סעודת יום ב' דחגה"ש היתשכ"ז, באומרו: "קיבלתי מכתב חריף בקשר למה שעוררתי אודות תפילין – שדרישת השעה לפעול בכך כדי שיקויים המאריך ימים כו' ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך כו' אלו תפילין שבראש". והקשה השואל היתכן להניח תפילין לצורך זה כו' הרי ישנו רמב"ם (הלי' מזוזה פ"ה ה"ד) שפוסק איפכא (לגבי מזוזה) וכו", וסיים: "בערב ידובר בזה – אי"ה – בתור השתתפותי בהכינוס תורה". וראה שיחות חגה"ש (שיחות קודש תשכ"ז ע' 164 ואילך) ושי"פ בהעלותך תשכ"ז – לקו"ש ח"י ע' 121 ואילך.

[בהמשך העיר א' הנוכחים: "זוהי חוצפה מצד כותב המכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א שדבריו סותרים רמב"ם מפורש", והשיב כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אדרבה, הוא שאל בצורה עדינה ביותר והתנצל, שהוא שאל מישוהו את הקושיא, והלה יעץ לו שישאל כאן"].

אחר חגה"ש – כנראה – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בגוכתי"ק את

תשורה משמחת נישואין

המענה ל"תמיחה" זו על גליון מכתב השואל, עבור המזכיר שיעתיקו במכונת כתיבה. אחר שהעתיקו, נכנס אגרת-המענה שוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א להגחה שניי, בה הוסיף והגיה במקום אחד (בסוף המענה). — המענה עצמו [בהוספת קטע נוסף בסוף — שנדפס לקמן בחצא"ר] נדפס כבר בלקו"ש שם ע' 276.

להערתו בנוגע ל"מבצע תפילין" ממש"כ הרמב"ם ע"ד השמירה דמזוזה (פ"ה ה"ד) — הנה פנייתי בזה לכל מי שיש בידו לעשות בזה (ואפילו בגדר ספק (ראה שבת נה, א)) וכללות ענין זה — מיוסדים הם על המבואר בכ"מ ומהם:

פס"ד מפורש ברמב"ם גופא בהל' ע"ז (פי"א הי"ב בסופה) דמותר. ובנדו"ד מפורש שם הל' תשובה (פ"י ה"ה בסופה) — שזהו חיוב. ולא עוד אלא — דמי שאינו מנצל אפשריות זו ככל הדרוש — עובר על מ"ע מה"ת הדיכח תוכיח גו', ונתפש בעון אלו שלא הביאם להמעשה והנחת תפילין (הל' דעות פ"ו ה"ז). וראה באריכות בפהמ"ש ר"פ חלק. ושם ד"מזרזין אותם (שלא השיגו האמת עד שיהיו כמו אברהם אבינו ע"ה) ע"ז (שיעשו המצוה מפני שכרה) ומחזקים כוונתם. ועוד וג"ז עיקר: בכל יום ופעם שמניח תפילין מברך עליהן עובר לעשייתן אשר קדשנו במצותיו וציוונו כו' ועי"ז הרי ברור (ולא רק דאמרינן כן) דעושה לשמה, אלא שמתכוון אף להנאת עצמו, והרי זה צדיק גמור בדבר זה (פסחים ה, ב וברש"י ותוס' שם).

ומש"כ הרמב"ם במזוזה, הרי שם "במלו המצוה" (ומש"כ והוסיף "אלא שעשו כו'") — עכצ"ל שזה בא לשופרי דמילתא. ומש"כ בכס"מ שם — הוא לתרין מש"כ הרמב"ם כאילו הוא כו'. ועוד להעיר: ברמב"ם במזוזה — המדובר בעושה המצוה, ובנדו"ד — ע"ד המשתדל שאחר יניח תפילין. ואכמ"ל בכ"ז.

[ולהערה בהנאמר דגדולה מצות תפילין מפני כו' מהי השייכות דגדלות מצוה לזה — הוא ע"פ מרו"ל גדולה תשובה שמארכת כו' (יומא פו, ב)].

[ט]

"SELF-PITY"

— מפיתויי היצה"ר הכי מוצלחים

ידועה ומפורסמת הקשת הרחבה של הנושאים והשטחים בתשובות ומענות כ"ק אדמו"ר שליט"א (ראה "מבוא" לאג"ק ח"ב ע' 5). כ"ק אדמו"ר שליט"א עונה לכל אחד ואחד לפי ענינו, אם בתורה ובהלכה או בהדרכה ובעבודת ה' — כאשר כל ספרי "אגרות-קודש" שלו מלאים בענינים אלו.

ה"צעטילי" הנפלא שלפנינו נכתב בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א — בשנת ה'תשכ"ז — אל אברך אחד שטען שאינו יכול לעשות שידוך ואינו יכול להצליח בחינוך.

במענה, שולל כ"ק אדמו"ר שליט"א טענות אלו מכל וכל; מדגיש את הצורך להתייגע דוקא בעבודת החינוך באופן ד"ופרצת"; ומוכיח אשר מדת הרחמנות ע"ע אינה אלא מפיתויי היצה"רע הכי מוצלחים, כדי להביא את האדם למצב של העדר העשי.

1) עניתיו כו"כ פעמים, והוא חוזר עוה"פ ועוה"פ על אותם הדברים שהתחיל לכתבם (וכו"כ פעמים) מלפני כו"כ שנים, וכאילו בנתיים לא קרה מאומה!?

וגם במכתבו זה סותר את עצמו בכמה עניניו:

מענותיו: שהוא יוצא מן הכלל מכל בני" ובמילא 1) א"א שמי שהוא ירצה להשתדך אתו — בה בשעה שידוע וכותב שכו"כ הצעות היו שרצו והוא לא רצה. 2) א"א שיצליח בחינוך ובתור מורה וכו' — בה בשעה שידוע וכותב — שבכ"מ הצליח, וגם בשנה זו קיבל הצעות וכו'.

ועד"ז בכהנ"ל, אלא שכתבתי ע"ד הכי עקרים.

2) תלונותיו על משרתו עתה: השגחה העליונה שלחתו למוסד חב"די הנמצא במקום שיש בו potential (אפשריות) הכי טובה להגדלת מוסד זה ועד לאופן ד"ופרצת" — ותמורת פעולתו בזה ובכל המרץ — מתלונן על מה שלא ניתן לו א פארטיגע זאך ושהוא לא יהי צריך להמריח ח"ו א"ע, כ"א ללמוד השיעור לקבל השעק ואח"כ גיין זיך אפרוען מעבודה

תשורה משמחת נישואין

גדולה זו! באיזה תירוץ לא פעל להפרצת דהמוסד ע"ע? השמע שצ"ל
פעולה כזו?

ע"פ המובן בתניא ובכ"מ ורואים במוחש — מהפיתוים של היצה"ר
הכי מוצלחים הוא הענין של self-pity: כיון שהקב"ה בראני באופן כזה,
כיון שמצבי הוא באופן כך, כיון שהרחמנות עלי גדולה יותר מעל כל
באי עולם — הרי א"א לעשות מאומה, ופמור אני מכל ענין וכו'
וכו'.

ובכדי שלא יבואו בטענות אליו: היתכן וכו' וכו' — מקדימים "אני איש
טוב ואיני בא בטענה, ואיני יכול לעשות מאומה, ואפילו את"ל שיכולני ואיני
רוצה — הרי כך טבעי ומה יש לעשות בזה, ויודע אני כל הטענות שיש
עלי אלא שכך טבעי". ובמילא — הכל "בסדר".

הנקודה בכל האמור: יגעת ולא מצאת — אל תאמין. וזהו בכל עניניו
ופרטיהם.